

Lærebog i dansk og international køberet

5. udgave

*Lars Hedegaard Kristensen,
Anne-Dorte Bruun Nielsen og
Torsten Iversen*

JURIST- OG ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

Lars Hedegaard Kristensen, Anne-Dorte Bruun Nielsen
& Torsten Iversen
Lærebog i dansk og international køberet

5. udgave, 1. oplag

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2017

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Tryk: Toptryk, Gråsten

Printed in Denmark 2017

ISBN 978-87-574-3581-8
e-ISBN 978-87-7198-042-4

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	17
Oversigt over anvendte forkortelser	19
 DEL I. Civile køb og handelskøb	23
<i>Ved Lars Hedegaard Kristensen</i>	
 Kapitel 1. Købeaftalen	25
1. Begrebet køb	25
2. Købeloven	26
2.1. Købelovens tilblivelse m.v.	26
2.2. Købelovens deklaratoriske karakter	27
2.3. Købelovens anvendelsesområde	28
3. Sondringen mellem genus og species	31
3.1. Sondringen og dens konsekvenser	31
3.2. Koncentration af genusforpligtelser	33
4. Handelskøb, civile køb og forbrugerkøb	36
 Kapitel 2. Sælgerens ydelse	39
1. Almindelige bemærkninger	39
2. Levering	39
2.1. Begrebet levering	39
2.2. Leveringstiden	41
2.3. Leveringsstedet	42
2.3.1. Afhentningskøb. KBL § 9	42
2.3.2. Pladskøb med udbringelsespligt. KBL § 11 ...	43
2.3.3. Det simple forsendelseskøb. KBL § 10	44
2.4. Transportklausuler	46
2.4.1. Hovedtyper af transportklausuler	46
2.4.2. Frit om bord (fob)	47
2.4.3. »Fragtfrit« (cost and freight, c & f, cf) og »cif«	47

2.4.4.	»Leveret« eller »frit« (franco)	48
2.4.5.	Andre klausuler	48
3.	Rette stand og mængde	49
4.	Biyder	50

Kapitel 3. Gensidighedsforholdet mellem ydelserne

1.	Samtidighedsgrundsætningen	55
2.	Salgsstanden skal ikke forsendes fra leveringsstedet. KBL § 14	56
3.	Forsendelseskøb. KBL §§ 15, 16 og 71	58
3.1.	Samtidighedsgrundsætningen i forsendelseskøb	58
3.2.	Betaling mod udlevering af varen. KBL § 15	58
3.3.	Betaling mod dokumenter. KBL §§ 16 og 71	60

Kapitel 4. Risikoens overgang

1.	Risikobegrebet	63
2.	Hovedreglen. KBL § 17, stk. 1	64
3.	Undtagelser	68
3.1.	KBL § 17, stk. 2	68
3.2.	Fordringshavermora fra køberens side. KBL § 37	70
3.3.	Hævebegrundende misligholdelse fra sælgerens side. KBL § 58	71
4.	Risikoreglernes anvendelsesområde	72
4.1.	Hændelige begivenheder	72
4.2.	Undergang og forringelse	73

Kapitel 5. Sælgerens misligholdelse

1.	Misligholdelse (kontraktsbrud)	75
1.1.	Rigtig opfyldelse og ikke-opfyldelse	75
1.2.	Ikke-opfyldelse som misligholdelse	76
2.	Forsinkelse	78
2.1.	Sælgerens forsinkelse som ikke-opfyldelse	78
2.1.1.	Begrebet forsinkelse	78
2.1.2.	Forsinkelse som misligholdelse	81
2.2.	Køberens misligholdelsesbeføjelser	83
2.2.1.	Køberens ret til at kræve naturalopfyldelse ...	83
2.2.2.	Ophævelse	86

2.2.2.1.	Den grundlæggende betingelse for ophævelse: Væsentlig forsinkelse	86
2.2.2.2.	Anticiperet forsinkelse	89
2.2.2.3.	Salg på successiv levering. KBL § 22	89
2.2.3.	Erstatning	91
2.2.3.1.	Grundbetingelserne for erstatning	91
2.2.3.2.	Speciessælgerens ansvar. KBL § 23	92
2.2.3.3.	Genussælgerens ansvar. KBL § 24	95
2.2.3.4.	Særlige aftaler	102
2.2.3.5.	Erstatningens omfang	104
2.3.	Bortfald af køberens misligholdelsesbeføjelser	110
2.3.1.	Levering har ikke fundet sted	111
2.3.2.	Levering sker for sent	112
3.	Mangler	113
3.1.	Mangelsbegrebet	113
3.1.1.	Nærmere om momenterne i mangelsbedømmelsen	115
3.1.1.1.	Aftalen. Købers og sælgers tilkendegivelser ..	115
3.1.1.2.	Sælgerens loyale oplysningspligt	118
3.1.1.3.	Manglens synlighed. Køberens undersøgelsespligt, jf. KBL § 47	119
3.1.1.4.	Sælgerens forbehold. Salg på auktion, jf. KBL § 48. Spillerum for kvaliteten af sælgers ydelse. Genstande solgt med usikre egenskaber	122
3.1.1.5.	Andre forhold af betydning for mangelsbedømmelsen	125
3.1.1.6.	Efterfølgende mangler	126
3.1.2.	Tidspunktet for mangelsbedømmelsen	127
3.2.	Køberens misligholdelsesbeføjelser	128
3.2.1.	Forholdsmæssigt afslag i købesummen	128
3.2.2.	Retten til at hæve købet	131
3.2.2.1.	Almindelige regler om hæveadgangen	131
3.2.2.2.	Ophævelse som følge af anticiperet misligholdelse og ved salg på successiv levering	133
3.2.3.	Ret til at kræve mangelfri ydelse	134
3.2.3.1.	Omlevering	134
3.2.3.2.	Efterlevering	135
3.2.3.3.	Afhjælpningspligt	135

3.2.4.	Retten til at kræve erstatning	136
3.2.4.1.	Hovedbetingelserne for erstatning: Tab og ansvarsgrundlag	136
3.2.4.2.	Speciessælgerens ansvar. KBL § 42, stk. 2	136
3.2.4.3.	Genussælgerens ansvar	139
3.2.4.4.	Beregning af erstatningen	139
3.2.4.5.	Anvendelse af de køberetlige mangelsregler på følgeskader	141
3.3.	Bortfald af køberens misligholdelsesbeføjelser	143
3.3.1.	Sælgerens afhjælpningsret	143
3.3.2.	Reklamationsregler	146
3.3.3.	De særlige reklamationsregler i KBL § 54	150
3.3.4.	Erklæringer fra køberen	152
3.4.	Afvisning af salgsgenstanden og ophævelse af køb	153
3.4.1.	Køberens afvisning af salgsgenstanden. Køberens omsorgspligt	153
3.4.2.	Tilbagegivelse af ydelserne i forbindelse med ophævelse	154
4.	Retlige mangler	158
4.1.	Forskellige typer af retlige mangler	158
4.1.1.	Vanhjemmel	158
4.1.2.	Andre retsmangler end vanhjemmel	159
4.1.3.	Betydningen af køberens onde tro. Undersøgelsespligt	159
4.2.	Køberens misligholdelsesbeføjelser	160
4.2.1.	Erstatning	160
4.2.1.1.	Vanhjemmel	160
4.2.1.2.	Salg af ikke-eksisterende rettigheder	161
4.2.1.3.	Rådighedsmangler	162
4.2.2.	Naturalopfyldelse. Afhjælpningspligt og omlevering	163
4.2.3.	Ophævelse	164
4.2.4.	Forholdsmæssigt afslag	164
4.3.	Forhold som afskærer køberens misligholdelsesbeføjelser	164
4.3.1.	Afhjælpningsret	164
4.3.2.	Reklamation	165

Kapitel 6. Køberens ydelse	167
1. Købesummen	167
2. Betalingsstedet og betalingstiden	170
3. Omkostninger, prisstigninger, renter m.v.	173
Kapitel 7. Køberens misligholdelse	175
1. Almindelige bemærkninger	175
2. Forsinkelse fra køberens side	175
2.1. Hvornår foreligger forsinkelse?	175
2.2. Sælgerens ret til at fastholde købet	176
2.3. Sælgerens ret til at hæve købet	179
2.3.1. Væsentlig forsinkelse	179
2.3.2. Salgsgenstanden er overgivet til køberen. KBL § 28, stk. 2	180
2.3.2.1. Sælgeren har taget forbehold	183
2.3.2.2. Salgsgenstanden afvises af køberen	186
2.3.2.3. Salgsgenstanden er overgivet, efter at køberen er gået konkurs	186
2.4. Sælgerens ret til at kræve erstatning	187
2.5. Bortfald af sælgerens misligholdelsesbeføjelser	191
3. Køberens manglende betalingsevne	192
3.1. Anticiperet misligholdelse	192
3.2. Sælgerens standsningsret	193
3.2.1. Standsningsrettens indhold samt betingelserne for dens udøvelse	193
3.2.2. Retten til at holde salgsgenstanden tilbage	195
3.2.3. Retten til at standse godset	195
3.2.4. Retten til at hæve købet	197
3.2.5. Sælgerens udtagelsesret	198
4. Køberens fordringshavermora	199
4.1. Forholdet mellem køberens fordringshavermora og misligholdelse	199
4.2. Virkningerne af køberens fordringshavermora	201
4.2.1. Sælgerens omsorgspligt	201
4.2.2. Retten til at sælge salgsgenstanden for køberens regning m.v. KBL § 34	202
4.2.3. Sælgerens salgspligt	203

DEL II. Forbruger køb	205
<i>Ved Anne-Dorthe Bruun Nielsen</i>	
Kapitel 8. Forbruger køb	207
1. Særlige regler for forbruger køb. Definitioner. Fravigelighed ...	207
1.1. Baggrunden for forbruger købsreglerne	207
1.2. Forbruger begrebet	208
1.2.1. Køb til brug »uden for sit erhverv«	208
1.2.2. »En erhvervsdrivende, der handler som led i sit erhverv«	209
1.2.3. Et subjektivt element i forbruger begrebet? ...	211
1.3. Forbruger købsreglernes fravigelighed	212
2. Købesummen. KBL § 72	213
2.1. Købesummen fremgår ikke af aftalen	213
2.2. Købesummen er ved en fejl opgivet for lavt af sælgeren .	215
3. Leveringsstedet. KBL § 73	216
4. Forsinkelse fra sælgerens side. KBL §§ 74 og 75	218
4.1. Hvornår foreligger forsinkelse?	218
4.2. Forbrugerens beføjelser ved forsinkelse	220
4.2.1. Tilbageholdelse af købesummen, naturalopfyldelse og erstatning	220
4.2.2. Retten til at hæve købet. KBL § 74, stk. 2	220
4.2.2.1. Påkrav efter forsinkelse. KBL § 74, stk. 2, 2. pkt.	220
4.2.2.2. Leveringsforbehold. KBL § 75	222
5. Mangler. KBL §§ 75 a-86	223
5.1. Definition af mangler	223
5.2. Hvornår foreligger der en mangel?	224
5.2.1. KBL § 76, stk. 1, nr. 1 og 2	226
5.2.2. KBL § 76, stk. 1, nr. 3. Sælgerens loyale oplysningspligt	229
5.2.3. KBL § 76, stk. 1, nr. 4. Den generelle mangelsbeskrivelse	230
5.2.4. Køberens undersøgelsespligt	231
5.3. Sælgers forbehold. KBL § 77	232
5.4. Forbrugerens beføjelser ved mangler	233
5.4.1. Hvilke beføjelser har forbrugeren?	233
5.4.2. Afhjælpning og omlevering	234
5.4.3. Et passende afslag. Ophævelse	236
5.4.4. Gennemførelse af afhjælpning	237

5.4.5. Erstatning	238
5.5. Reklamationsreglerne	240
5.5.1. Reklamationen. KBL §§ 81 og 82	240
5.5.2. KBL § 83	241
5.5.3. Forsendelsesrisiko. Reklamation over for tidligere salgsled. KBL §§ 84-86	242
5.5.4. Lovvalg	243
DEL III. CISG	245
<i>Ved Torsten Iversen</i>	
Kapitel 9. Introduktion	247
1. Internationale køb – Værneting – Lovvalg	247
1.1. Internationale køb	247
1.2. Værneting	247
1.3. Lovvalg	250
2. Ensartede IPR-regler – ensartede materielle regler	254
3. CISG	254
3.1. Tilblivelse	254
3.2. Hovedopbygning	255
3.3. Konventionssprogene	255
3.4. Litteratur og retspraksis om CISG	255
Kapitel 10. CISG-forbeholdene. Konventionens anvendelsesområde og almindelige bestemmelser	257
1. CISG art. 1 og CISG-forbeholdene	257
1.1. CISG art. 1.1	257
1.2. CISG-forbeholdene	258
1.2.1. Forbehold over for Del II eller Del III	258
1.2.2. Forbehold vedr. særlige landområder	259
1.2.3. »Nabolandsforbehold«	259
1.2.4. Forbehold over for art. 1.1.b)	259
1.2.5. »Skriftlighedsforbehold«	259
2. Aftaler om (ikke-)anvendelse af CISG. Handelskutymmer	260
3. Nærmere om konventionens anvendelsesområde	261
3.1. Afgrænsningen af »løsøre«	261
3.2. Køb på auktion m.v. falder udenfor	261
3.3. Forbruger køb falder udenfor	261
3.4. Spørgsmål om gyldighed og forholdet til tredjemand falder udenfor	262

3.5. Ingen sondring mellem genus og species	263
4. Fortolkning og udfyldning af CISG	263
5. Fortolkning af parternes erklæringer og adfærd	265
6. Formkrav?	265
7. Udtrykket »skriftligt«	265

Kapitel 11. CISG Del II – Aftalens indgåelse

1. Indledning	267
2. Tilbuddet	267
2.1. Tilbud eller opfordring til at gøre tilbud?	267
2.2. Hvornår er tilbuddet bindende?	268
2.3. Afslag på tilbud	269
3. Accepten	269
3.1. Hvorledes kan der accepteres?	269
3.2. Acceptfristen	269
3.3. For sen accept	270
3.4. Uoverensstemmende accept	270

Kapitel 12. CISG Del III Kapitel I – Almindelige bestemmelser

1. Indledning	273
2. »Væsentlig« misligholdelse	273
3. Hvorledes skal ophævelse ske?	274
4. Hvem bærer risikoen for, at afsendte meddelelser forsinkes eller forvanskes?	274
5. Naturalopfyldelse (<i>specific performance</i>)	275
5.1. Udgangspunktet: ret til naturalopfyldelse	275
5.2. Begrænsningen i art. 28	275
5.3. Hvad omfattes af begrebet »naturalopfyldelse«?	276
5.4. Hvilke lande kan anvende art. 28?	276
6. Aftalemæssige ændringer af parternes aftale	276

Kapitel 13. Sælgers ydelse og risikoen for salgsgenstanden

1. Indledning. Levering. Risikoovergang. Rigtig ydelse. Hændelige skader	279
1.1. Levering og risikoovergang	279
1.2. Rigtig ydelse og forringelse efter risikoovergang	279
2. Levering af varen. Risikoens overgang	280
2.1. Leveringsstedet	280
2.1.1. Transportkøb	281
2.1.2. Hentekøb	283

2.2. Leveringstidspunktet. Dokumentreglen i art. 34	283
2.2.1. Leveringstidspunktet	283
2.2.2. Dokumentreglen i art. 34	283
2.3. Samtidighedsgrundsætningen	284
2.4. Tidspunktet for risikoens overgang	284
2.4.1. Risikoovergang i transportkøb	284
2.4.2. Særligt om varer solgt i transit	284
2.4.3. Risikoovergang i andre køb	285
3. Varens kontraktsmæssighed (<i>conformity of the goods</i>) og tredjemands krav (<i>third party claims</i>)	285
3.1. Indledning	285
3.2. Mangelsbegrebet	286
3.2.1. Det aftalemæssige mangelsbegreb	286
3.2.2. Det deklaratoriske mangelsbegreb	287
3.2.3. Betydningen af købers kendskab	289
3.3. Det afgørende tidspunkt for bedømmelsen af, om genstanden lider af en mangel	290
3.4. Sælgers adgang til at afhjælpe før levering	290
3.5. Reklamationsregler	290
3.5.1. Hvornår skal køberen undersøge varen?	290
3.5.2. Hvornår og hvordan skal køber reklamere? ...	291
3.5.3. Tilfælde, hvor art. 39 fraviges	291
3.6. Retsmangler. Vanhjemmel og immaterialrettigheder ...	291
3.6.1. Vanhjemmel	291
3.6.2. Specielt om immaterialrettigheder	292
3.6.3. Reklamation	292

Kapitel 14. Købers beføjelser i tilfælde af sælgers misligholdelse

1. Indledning	293
2. Købers adgang til at fastholde købet	293
3. Forholdsmæssigt afslag	294
4. Købers adgang til at hæve	295
4.1. Forsinkelse	295
4.2. Anden misligholdelse end forsinkelse	295
5. Sælgers afhjælpningsret efter art. 48.1	296
6. Retsstillingen, hvis sælger kun har leveret en del af ydelsen, eller en del af ydelsen er mangelfuld	297
7. Retsstillingen, hvor der leveres for tidligt eller for meget	297
7.1. Levering for tidligt	297
7.2. Levering af for meget	297

Kapitel 15. Købers pligter	299
1. Indledning	299
2. Købesummens betaling	299
2.1. Hvad omfatter købers betalingsforpligtelse?	299
2.2. Hvor meget skal køber betale?	299
2.3. Hvornår skal køber betale?	
Samtidighedsgrundsætningen	300
2.3.1. Betaling iht. aftalen eller kontant	300
2.3.2. Betaling mod dokumenter	300
2.4. Hvor skal køber betale?	301
3. Købers forpligtelse til at modtage levering	302
Kapitel 16. Sælgers beføjelser i tilfælde af købers misligholdelse	303
1. Indledning	303
2. Sælgers adgang til at fastholde	303
2.1. Sælgers krav på købesummen og aftagelse af varen	303
2.2. Særligt om specifikationskøb	303
3. Sælgers adgang til at hæve	304
3.1. Betingelserne for ophævelse samt forholdet til tredjemand	304
3.2. Fortabelse af hæveadgangen	305
Kapitel 17. Anticiperet misligholdelse Kontrakter med successiv levering	307
1. Indledning	307
2. En parts adgang til at holde egen ydelse tilbage eller til at standse egne opfyldelsesforanstaltninger	307
3. En parts adgang til at hæve som følge af anticiperet misligholdelse	308
4. Særligt om kontrakter om successiv levering	309
Kapitel 18. Erstatning – Renter	311
1. Indledning	311
2. Ansvarsfritagelse	311
2.1. Introduktion	311
2.2. Betingelserne for ansvarsfrihed efter art. 79.1	312
2.3. Misligholdelse beroende på tredjemands aftalebrud, art. 79.2	315
2.4. Midlertidige hindringer og hindringer, der kun er partielle	316

2.5. Pligt til at give meddelelse om hindringen	316
2.6. Adgangen til at gøre andre beføjelser gældende	317
2.7. Særlige kontraktsvilkår	317
2.8. Art. 80	317
3. Erstatningens omfang	317
3.1. Positiv opfyldelsesinteresse begrænset til adækvate tab, art. 74	317
3.1.1. Positiv opfyldelsesinteresse	317
3.1.2. Kun påregnelige tab	318
3.2. Tabsbegrænsningspligten	318
3.3. Prisdifferencen, art. 75 og art. 76	319
4. Renter	319

Kapitel 19. Virkningen af aftalens ophævelse Parternes omsorgspligt

1. Indledning	321
2. Retsvirkningerne af, at et køb ophæves	321
2.1. Hvad vil det sige, at aftalen hæves?	321
2.2. Begrænsninger i købers ret til at hæve eller kræve omlevering	321
2.3. Andre virkninger af ophævelsen	322
3. Parternes omsorgspligt	323
3.1. Sælgers omsorgspligt	323
3.2. Købers omsorgspligt	323
3.3. Omsorgspligtens indhold	323
3.4. Retsfølgen af, at omsorgspligten krænkes	324

Kapitel 20. CISG og de nye nordiske købelove

1. Baggrund	325
2. Forskelle	325
2.1. Reglernes anvendelsesområde og deres fravigelighed.	
CISG Del I i øvrigt	326
2.1.1. Reglernes anvendelsesområde	326
2.1.2. Reglernes fravigelighed	326
2.1.3. CISG Del I i øvrigt	326
2.2. Levering og risikoovergang	326
2.2.1. Levering og risikoovergang	326
2.2.2. Leveringsklausuler	326
2.2.3. Køb på prøve	326
2.3. Mangelsbegrebet. Immaterialrettigheder	327

2.3.1.	Udbygget mangelsbegreb	327
2.3.2.	Tredjemands immaterialrettigheder	327
2.4.	Væsentlig misligholdelse. Hævebeføjelsen	327
2.4.1.	Formelle forskelle	327
2.4.2.	Særlig begrænsning af købers hæveadgang ved bestillingskøb	327
2.4.3.	Ophævelse og forholdet til tredjemand	327
2.5.	Afbestillingsret	328
2.6.	Anticiperet misligholdelse. Konkurs	328
2.7.	Erstatning	328
2.7.1.	Formelle og materielle forskelle. Produktansvar	328
2.7.2.	Erstatningens omfang	329
2.8.	Reklamation	330
2.8.1.	Reklamation som forudsætning for fastholdelse	330
2.8.2.	Andre forskelle	330
2.8.3.	Sælgers prisforlangende, hvor prisen ikke er aftalt	331
Lovregister		333
Domsregister		339
Stikordsregister		345

Forord

Den foreliggende 5. udgave af »Lærebog i dansk og international køberet« er en ajourføring af 4. udgave med inddragelse af nye domme og ny litteratur.

Af pædagogiske grunde har vi ikke anvendt noter i bogen. Litteraturhenvisninger mv. er – i det omfang det er fundet hensigtsmæssigt – indarbejdet i hovedteksten.

Vi hæfter hver især for vores del af fremstillingen. Da der har været andre presserende arbejdsopgaver i den tid, vi har haft til rådighed med henblik på at tilvejebringe en ajourført fremstilling til semesterstart primo 2017, har vi ikke kunnet nå at gennemlæse hinandens kapitler.

Vi takker stud. jur. Andreas Rye-Andersen for omhyggelig ajourføring af registre.

Materiale, som er fremkommet efter den 1. september 2016, har kun undtagelsesvis kunnet medtages.

Aarhus i december 2016

Lars Hedegaard Kristensen
Anne-Dorte Bruun Nielsen
Torsten Iversen